

Kirsti Savela

9.3.2012

Kokous: EFSAn Advisory Forumin 43. kokous
Aika: 7-8.3.2012
Paikka: Parma, Italia
Suomen edustaja: Kirsti Savela

Kokous järjestettiin Parmassa EFSAn uudessa päärakennuksessa, jonka nykyaikaisella tekniikalla varustetun kokoushuoneen ensimmäiset käyttäjät olivat Advisory Forumin jäsenet. Kokouksen pääaihe oli riskinarvioinnin ja EFSAn toiminnan riippumattomuus ja sidonnaisuuksien ilmoittaminen. Sidonnaisuusilmoitusta tarkennetaan ja EFSA tulee kiinnittämään entistä enemmän huomiota mm. asiantuntijajäsenten, puheenjohtajien ja henkilöstön valintaan eri tehtäviin. Puheenjohtaja Albert Flynn esitteli NDA paneelin työtä liittyen mm. terveysväitteisiin, uuselintarvikkeisiin, allergeeneihin. Terveysväitteiden maksullisuudesta, yhteistyöstä muiden tahojen kanssa (mm. EMEA) ja kynnysarvojen selkeyttämisestä keskusteltiin. Jäsenmaat jakoivat tietoa mm. energijuomista (HU), riistan lyijypitoisuuksista (GE), antibioottiresistenssikokouksesta (DK) ja lisäksi EFSA päivitti tilanteet Bisfenoli A:sta ja Schmollenberg- virustilanteesta.

EFSA:n riippumattomuuden, läpinäkyvyyden ja tasapuolisuuden parantaminen sekä sidonnaisuuksien ilmoittaminen on ollut useasti esillä EFSAn toiminnan arvioinnissa sekä ulkopuolisissa auditoinneissa. Uudet ohjeet sidonnaisuuksien ilmoittamisesta otetaan käyttöön tänä vuonna Management Boardin hyväksymisen jälkeen 4 kk ylimenoajalla. Niitä sovelletaan tänä vuonna uusien paneelijäsenten nimittämisessä. Mm. sidonnaisuudet teollisuuden, riskinhallinnan, tutkimusneuvostojen, työnantajien, ad hoc- konsultoinnin, tutkimusrahoitusten, puheenjohtajuuksien jne. kanssa pitää ilmoittaa ja sidonnaisuudet saattavat olla esteenä EFSAn paneelien pj:n tai työryhmien pj:n valinnassa. Ilmoitukset sidonnaisuudesta (Declaration of Interest) tehdään viiden viimeisen vuoden ajalta ja ne koskevat kaikkia EFSAn tehtäviä: Advisory Forum, verkostojen jäsenet, tieteellisten paneelien ja komiteoiden jäseniä ja puheenjohtajat, työryhmän jäsenet, apurahojen ja tarjouskilpailujen saajat sekä EFSAn henkilökunta että Management Board. EFSA ottaa käyttöön heinäkuussa sähköisen työkalun, jonka kautta ilmoitukset tehdään. UKn, GEn, FRn ja SEn edustajat kertoivat pyydetyissä puheenvuoroissaan riskinarvioinnin riippumattomuudesta omissa maissaan. Lisäksi EFSAn viestintä informoi riippumattoman tieteellisen tiedon viestinnästä ja ilmoitti myös tiedotteesta ulkopuolisten tarkkailijoiden pääsystä seuraamaan koeluontoisesti paneelien ja komiteoiden työtä. Keskustelua käytiin myös art. 36 listalle valittavien organisaatioiden kriteereistä, koska nyt listalla olevat organisaatiot hakevat vain vähän EFSAn niille suuntamaa rahoitusta. Art. 36 listan organisaatioiden valintakriteerijä tullaan tarkentamaan siten, että listan organisaatiot olisivat niitä, jotka tekevät työtä Euroopan elintarviketurvallisuuden riskinarvioinnissa.

EUn tutkimus- ja innovaatio-ohjelma Horizon2020 korvaa EUn kehysohjelmat (ktso http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm). Laajat päänahkeet ehdottavat yhteistyön lisäämistä European Research Council'in kanssa sekä tulevien/uusien teknologioiden vahvistamista. Yhteistyötä mm. teollisuuden kanssa ehdotetaan lisättäväksi liittyen uusiin teknologioihin (mm. nanotekniikka ja biotekniikka) sekä yhteiskunta/sosiaalisten tieteiden vahvistamista mm. ruokaturvallisuuden, kestäväen maatalouden, meritutkimuksen ja bioekonomian alueilla. EUn DG Research'ille on ehdotettu seuraavia rahoituskohteita 1) Emerging Hazards tor the European Food Chain, 2) Biodiversity, Traditional Food Products and Consumer health in Europe, 3) Development of the Methodology sustainable for the integrated risk-benefit analysis, 4) Improving safety of global food chains by adopting methods for the detection of contaminants in feed and food chain, 5) endocrine disruptors exposure and health effects: a pan EU geographical study, 6) Assessing multiple exposure to chemicals: innovation in methodologies and approaches. Kokouksessa kritisoitiin mm. epidemiologian, analytiikan (PCR, proteiini-proteiini-interaktiot), mikrobiologian ja eläintautien sekä lääketeollisten innovaatioiden

puuttumisesta ja yhteistyön lisäämisen puuttumisesta farmakologian että lääketieteellisen tutkimuksen kanssa. DG Research päättää eri aihealueista ja rahoituksesta 08/2012 mennessä.

PPR- paneelin puheenjohtaja Johann Steinkellner esitteli kumulatiivista riskinarviointiin liittyvää työtä ja suunnitelmia. Paneelin asiantuntijat ovat selvittäneet, miten arvioitaisiin seosten altistumisannosta, eri seoskemikaalien ryhmittelykriteereitä, vaaran tunnistamista ja kuvaamista sekä kumulatiivisen vaikutuksen arviointimenetelmiä (todennäköisyysmallit) sekä eläinkokeiden käyttöä akuutin ja kroonisen altistumisen selvittämisessä. Keskusteltiin siitä, miten jäämät vaihtelevat, kun kyseessä on käyttö esim. yrttinä tai teenä ja haluttiin spesifisiä tietoja mm. mintun pestisidijäämistä. Steinkellner vakuutti, että yhteistyötä tehdään mm. ECHAN, WHO:n ja OECD:n kanssa, joskin kokousedustajat (DK, DE) olivat sitä mieltä, että yhteistyötä suunnitellaan liian pitkään ja konkreettiset tulokset puuttuvat. Keskusteltiin myös siitä, kuka johtaa tätä aihealuetta, koska alueella on monta EUn sisäistä ja EUn ulkopuolista organisaatiota ja esim. USA on Eurooppaa edellä tässä tutkimuksessa. EFSA on tehnyt yhteistyötä mm. ECHAN kanssa ja on julkaissut raportin kemiallisista toksiineista sekä koonnut toimeksiantotarjousten avulla aiheeseen liittyvää tutkimustietoa.

Puheenjohtaja Albert Flynn esitteli NDA-paneelin työtä. Terveysväitteiden tilannekatsaus: Art 14 väitteitä oli jätetty 275 hakemusta ja vedetty pois 130, 83 hyväksytty ja 55 työn alla. Art 13 alaisia hakemuksia oli jätetty 71, 14 vedetty pois, 42 hyväksytty ja 15 on työn alla. EFSA suunnittelee jäsenvaltioiden asiantuntijoiden pyytämistä apuun uuselintarvikkeiden arvioinnissa. Lisäksi aletaan kerätä uuselintarvikkeisiin liittyviä aineistoja jäsenvaltioilta. Uutta aineistoa on saatu mm. seuraavista: glukosamiinin käyttö potilailta kumariiniantikoagulantin yhteydessä, turvallisuusarvio konjugoidun linolihapon käytöstä uuselintarvikkeessa, kasvistenolien/stanolien uusinta-arvio sekä useita sovelluksia liittyen mikrolevä astaxantiini- uutteeseen, bovine laktoferriniin, dihydrokapsiaattiin. Irlannin ehdottamana arvioidaan allergeeneja ja niille asetettavia kynnyksarvoja sekä sopivien määritysmenetelmien käyttöä allergeenianalytiikassa. Työn on tarkoitus valmistua 05/2012. Työtaakkaa helpottamaan on haettu apua tarjouskilpailun kautta hivenaineiden tutkimiseen, kirjallisuus- ja esiselvitysten tekemiseen. Seuraavat työt on saatu päätökseen: ravintosuositukset rasvalle, hiilihydraatille, kuidulle ja proteiinille, vedelle, energian saannille (04/2012). Siedettävän saannin yläraja –arvioinnit valmistuvat 06/2012 mennessä omega-3:lle, kalsiumille ja D-vitamiinille. Jäsenvaltioiden tekemää työtä NDA-paneelin alueella arvostetaan ja kaikkia jäsenmaita rohkaistaan tekemään ja osallistumaan EFSA:n uudelleen arviointeihin, apurahan hakuun ja yleiseen kommentointiin.

Tutkimustiedon puuttumisen takia riskinarviointi ja toksikologisten kynnyksarvojen (TTC; Threshold of Toxicological Concern) asettaminen elintarvikkeissa ja rehuissa esiintyvillä synteettisillä ja luontaisilla yhdisteillä ja niiden hajoamistuotteilla todettiin vaikeaksi. Kynnyksarvon määrittämiseksi on oleellista että tiedetään kemialliset rakenteet, altistusreitit ja annokset. Terveysriskiä aiheuttavien tasojen määrittämisessä pyritään eroon eläinkokeista ja käyttöön on otettu *in silico*-tutkimukset ja olemassa oleva julkaistu kirjallisuus. Jäsenmaat odottavat tuloksia ja ohjeistusta, koska riskinhallintapäätöksiä joudutaan koko ajan tekemään. TTC- Lausunto ja ehdotetut raja-arvot tulevat julkiseen kommentointiin 07-09/2012.

Kreikka raportoi raskasmetallien monitorointiohjelmasta ja kromin ja nikkelin analysoinnista porkkanoissa, sipulissa ja perunassa (Cr vaihteluväli 0.005-1.2 mg/kg) sekä pulloitetuissa vesissä (90%:a kromista on Cr⁶⁺:ta). Vihannesten nikkelpitoisuuksien vaihteluväli oli 0.015-1.8 mg/kg.

Unkari kertoi energiajuomien käyttöön liittyvästä nuorille 10-18 -vuotiaalle suunnatusta kyselytutkimuksesta. Tutkimuksen mukaan 86% nuorista käytti energiajuomia ja 64% käytti niitä säännöllisesti, 38% käytti alkoholin kanssa ja 24% oli joutunut lääkäriin käytön takia ja yksi kuolemantapaus todettiin epäsuorasti liittyen energiajuomiin. Lainsäädäntö, pakkausmerkinnät, valvonta, viestintä ja koulutus liittyvät asiaan ja kysyttiin myös onko energiajuoma elintarviketurvallisuusasia. Lisäksi Unkari informoi, että uuden viraston nimi on uudelleenorganisoinnin jälkeen National Food Safety Office.

Saksa raportoi riistan (lähinnä villisika) lihan lyijypitoisuuksista ja vaikutuksista metsästäjäperheiden ja haavoittuvien ryhmien (lapset ja raskaana olevat naiset) altistumiseen. Lyijyaltistuminen voi seurata lyijypitoisen panoksen jäämien tai panoksen lihassa tapahtuneen aerosolin muodostuksen kautta. Lisäksi lyijyaltistuminen voi tapahtua muovin tai Pb- saastuneen veden kautta sekä lapsilla lelujen kautta. Saksa kysyi, milloin EFSA aikoo arvioida riistanlihan lyijyjäämiä. Lisäksi Saksa informoi myös BfR:ssä pidettävästä riskinarvioinnin kesäkoulusta 13- 24.8.2012. Kurssista lisätietoa Summerschool2012@bfr.bund.de kautta.

Tanska informoi Kööpenhaminassa 14-15.3. 2012 pidettävästä antimikrobiresistenssikokouksesta.

EFSA päivitti Schmallenberg- virustilannetta. Seitsemässä maassa (IT, FR, LU, GE, NL, BE ja UK) on todettu yhteensä 1800 tautitapausta pääasiassa lampaissa ja vuohissa, mutta tautitapauksia tutkitaan myös sioissa. EFSA kerää aineistoa maaliskuun loppuun mennessä saadakseen paremman tilannetiedon ja voidakseen antaa ohjeistuksen tautitapausten varalle. Lisätietoa <http://www.efsa.europa.eu/en/supporting/pub/241e.htm>.

Bisfenoli A – tilannetta päivitettiin kertomalla, että EFSA:n lausunnon, ANSESin ja NIEHSin uusien arvioiden pohjalta EFSA käy läpi viimeisimmän tutkimustiedon, pyytää uusia aineistoja jäsenmaista ja huomioi U.S. FDA:n 90-päivän altistustutkimuksen tulokset ja arvioi Bisfenoli A:n uudelleen tämän vuoden aikana.

EFSA informoi myös 10 v. juhlavuoteen liittyvistä tiedekokouksista: 14-15.6. pidetään Parmassa "Low dose response in toxicology and risk assessment", 11/2012 myös Parmassa on tiedekokous, jossa panelistit, riskinarvioijat ja tutkijat yhdessä keskustelevat riskinarvioinnista (aihe vielä avoin). Lisäksi järjestetään erilaisia myöhemmin ilmoitettavia pienempiä kokouksia spesifisistä aiheista.

Advisory Forumin tulevat kokoukset: 44. kokouksen aiheina ovat riskiluokittelu ja tautitapausten yhteisvaikutusten arviointi, EFSA:n monivuotinen suunnitelma vuosille 2012-15 ja toimintasuunnitelma vuodelle 2013, apurahojen jakamiskäytäntöjen ja -tapojen toteuttaminen sekä asiantuntijavalinnat sekä FEEDAP- paneelin esittely. Seuraavan AFn 45. kokouksen aiheena ovat mm. riskinarviointimenetelmät ja niiden harmonisointi sekä uuselintarvikkeiden riskinarviointi, eurobarometrin tulosten jatkoarviointi, risC- projekti ja sosiaalinen media sekä yhteistyö GMO-alueella. AFn 46. kokouksessa keskitytään tieteellisen evidenssin, riskinarvioinnin ja riskimonitoroinnin vahvistamiseen, aineistojen keruuseen ja kirjallisuuskatsausten tekemiseen sekä yhteistyöhön kasvisuojeluaineiden alueella.

Advisory Forum'in seuraava kokous on 27-28.6. Kööpenhaminassa

JAKELU: Eviran jory, MMM/M. Aho, Suomen kuluttajaliitto/S. Turunen, Focal Point/KM Siekinen